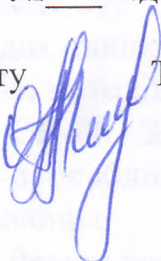

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет спеціальної освіти, психології і соціальної роботи
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

ПРОГРАМА АТЕСТАЦІЇ:

ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
за освітньо-професійною програмою Спеціальна освіта
(Олігофренопедагогіка)
другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 016 Спеціальна освіта
зі спеціалізації 016.02 Олігофренопедагогіка
галузі знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено вченою радою
факультету спеціальної освіти,
психології і соціальної роботи
Протокол № ___ від 23.05. 2023 р.
Декан
факультету Тетяна ОПАЛЮК

Обговорено і затверджено на засіданні
кафедри спеціальної та інклюзивної освіти
Протокол № 4 від 08.02.2023 р.

Завідувач
кафедри Світлана МИХАЛЬСЬКА

Кам'янець-Подільський - 2023 р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Кваліфікаційна робота – це кваліфіковане навчально-наукове дослідження, яке виконується на завершальному етапі навчання. В ОПП спеціальності 016 Спеціальна освіта кваліфікаційна робота є обов'язковою для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня.

Метою кваліфікаційної роботи є закріплення фахових знань здобувачів з дисциплін спеціальності; удосконалення вмінь дослідницько-творчої діяльності.

Програмні компетентності навчання.

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері спеціальної та інклюзивної освіти.

Загальні компетентності

ЗК-01. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів)

ЗК-02. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо

ЗК-04. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово

ЗК-07. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК-01. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем спеціальної та інклюзивної освіти

СК-05. Здатність приймати ефективні рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності

СК-06. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності, приймати рішення та продовжувати навчання та/або підвищення професійної кваліфікації відповідно до наявних потреб і запитів

СК-07. Здатність до організації освітнього процесу у спеціальних закладах дошкільної і загальної середньої освіти з використанням сучасних засобів, методів, прийомів, технологій

СК-08. Здатність до організації процесу навчання, виховання й розвитку дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного освітнього середовища

Результати навчання

РН 1. Здійснювати аналіз еволюційних процесів у сфері освіти осіб з особливими освітніми потребами, обґрунтовувати власне бачення шляхів розв'язання наявних проблем

РН 2. Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань, створення нових та удосконалення традиційних технологій викладання і супроводження та в ширших мультидисциплінарних контекстах

РН 3. Розробляти та впроваджувати інноваційні методики і технології корекційно-розвивальної роботи з особами з особливими освітніми потребами, генерувати нові ідеї для удосконалення навчання, виховання, розвитку та соціалізації цих осіб

РН 4.Добирати та застосовувати ефективні методики комплексного оцінювання розвитку дітей, рефлексувати та критично аналізувати достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей та рівень освітньої підтримки

РН 5.Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня функціонування, обмеження життєдіяльності та розвитку дитини з особливими освітніми потребами, забезпечувати ефективність власних дій

РН 6.Встановлювати ефективну взаємодію з батьками, колегами, фахівцями, різними соціальними інституціями з метою забезпечення якості спеціальної та інклюзивної освіти на засадах партнерства

РН 7.Робити фаховий внесок до професійних знань і практики та оцінювання результатів діяльності команди у сфері психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому середовищі, мотивувати учасників команди супроводу до досягнення спільних цілей

РН 8.Приймати ефективні рішення з питань спеціальної та інклюзивної освіти, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати їх розвиток; визначати фактори, що впливають на досягнення поставлених цілей, зокрема, вимоги споживачів; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки рішень

РН 9.Вільно спілкуватись усно і письмово українською та іноземною мовами при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій в сфері спеціальної та інклюзивної освіти

РН 10.Відшукувати необхідні дані в науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати ці дані

РН 11.Здійснювати управління складною діяльністю у сфері спеціальної та інклюзивної освіти та у ширших контекстах, розробляти плани і заходи з їх реалізації, забезпечувати якість освіти, оцінювати ефективність і результативність діяльності

РН 12.Організовувати та здійснювати методичний супровід процесу навчання, виховання й розвитку дітей з особливими освітніми потребами в умовах спеціальних закладів освіти та інклюзивного освітнього середовища

РН 13.Розробляти та реалізовувати заходи зі створення безпечного і здоров'язбережувального освітнього середовища, забезпечувати його якість та ефективність освітнього процесу з урахуванням особливих освітніх потреб, можливостей та здібностей дітей

РН 14.Створювати та реалізовувати наукові розробки та/або освітні проєкти, спрямовані на підвищення якості організації освітнього середовища для дітей з особливими освітніми потребами

Форма атестації здобувачів вищої освіти

Форма атестації здобувачів вищої освіти	Атестація здобувачів вищої освіти здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи.
Вимоги до кваліфікаційної роботи (за наявності)	У кваліфікаційній роботі має бути розв'язана складна задача чи проблема у сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується невизначеністю умов та вимог. Кваліфікаційна робота не повинна містити академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації. Кваліфікаційна робота має бути оприлюднена до захисту на офіційному вебсайті університету або кафедри, або в інституційному репозитарії університету.
Вимоги до публічного захисту (за наявності)	Публічний захист здійснюється відкрито як публічна презентація кваліфікаційної роботи, на якому можуть бути присутні представники інших закладів вищої освіти та/або роботодавці.

Попередній захист кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти відбувається не пізніше, ніж за місяць до захисту кваліфікаційних робіт, з метою встановлення відповідності досліджень вимогам до оформлення, змісту та структури роботи, визначення ключових положень дослідження. Попередній захист відбувається у присутності голови екзаменаційної комісії, завідувача кафедри та керівників кваліфікаційних робіт.

Здобувач вищої освіти подає на попередній захист роботу у завершеному, але не зшитому вигляді.

Здобувач вищої освіти готує на попередній захист доповідь (короткий зміст роботи) до 7 хвилин з метою ознайомлення з основними результатами дослідження.

Здобувачу вищої освіти в усній формі даються запитання з теми роботи, рекомендації щодо наступного захисту в екзаменаційній комісії. Комісія оцінює роботу за зовнішніми ознаками.

Під час попереднього захисту роботи перевіряють:

- відповідність змісту роботи положенням наданого завдання;
- дотримання вимог щодо оформлення роботи;
- готовність слухача до захисту роботи в ЕК (вільне володіння матеріалом роботи, здатність відповідати на питання стосовно сутності та результатів дослідження, наявність демонстраційного матеріалу для захисту роботи).

У разі виявлення несуттєвих недоліків комісія дає рекомендації для їх виправлення. У разі невідповідності роботи встановленим вимогам, наявності суттєвих недоліків комісія складає та подає на випускову кафедру висновок про причини можливого недопуску її до захисту в Екзаменаційній комісії. Здобувачі вищої освіти, кваліфікаційні роботи яких на попередньому захисті було оцінено позитивно, допущені до захисту на засіданні ЕК.

Під час захисту кваліфікаційної роботи в ЕК голова екзаменаційної комісії (або його заступник) надає слово до захисту кваліфікаційної роботи здобувачу вищої освіти, оголошує тему кваліфікаційної роботи, передає її для

ознайомлення членам ЕК.

Перед заслуховуванням відповідей на поставлені здобувачу вищої освіти питання один із членів ЕК ознайомлює присутніх із супровідними документами – поданням голові екзаменаційної комісії щодо захисту кваліфікаційної роботи; довідкою про успішність; висновком керівника кваліфікаційної роботи; висновком кафедри спеціальної та інклюзивної освіти про кваліфікаційну роботу, рецензією, звітом про результати перевірки кваліфікаційної роботи на унікальність, а також дає загальну характеристику виконаній кваліфікаційній роботі та її оформленню.

Кваліфікаційна робота не повинна містити академічного плагіату, фабрикації та фальсифікації. Усі кваліфікаційні роботи магістрів проходять перевірку на унікальність за допомогою модульного об'єктно-динамічного навчального середовища (MOODLE).

Відповідно до п. 1.5 Методичних рекомендацій з перевірки курсових, дипломних/кваліфікаційних робіт (проектів), дисертацій здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка на рівень унікальності (нова редакція) перевірку на рівень унікальності кваліфікаційних робіт здійснює відповідальна особа (керівник) з числа висококваліфікованих науково-педагогічних працівників кафедри, яку призначає завідувач кафедри, за допомогою модульного об'єктно-динамічного навчального середовища (MOODLE) на етапі загальної перевірки за допомогою програми Unicheck. Вищезазначена особа в разі виявлення факту академічного плагіату надає мотивовані висновки та звіт щодо результатів перевірки для розгляду роботи на засіданні кафедри. Остаточне рішення щодо наявності в роботі ідей та наукових результатів, які отримані іншими авторами, та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без посилання ухвалює кафедра на своєму засіданні. У рішенні враховується специфіка роботи та її унікальність. Результати перевірки на академічний плагіат оформлюють протоколом засідання кафедри у вигляді рішення про допуск до захисту, відправлення матеріалів на доопрацювання або відхилення без права подальшого розгляду.

Здобувач вищої освіти має дати пояснення і відповісти на зауваження, що містяться у вищезазначених документах. Можливі також виступи наукового керівника, присутніх при захисті кваліфікаційної роботи осіб із публіки, представників установ, на базі яких виконувалась робота. Здобувач вищої освіти має дати пояснення з приводу висловлених зауважень.

Здобувач вищої освіти здійснює доповідь про виконану кваліфікаційну роботу. У доповіді обов'язково мають бути висвітлені такі питання:

- актуальність теми і предмет дослідження;
- мета і завдання дослідження;
- об'єкт дослідження;
- основні результати дослідження (виявлені закономірності, тенденції, особливості сучасного стану, рушійні сили розвитку, фактори і чинники змін, шляхи вдосконалення, розроблені пропозиції, їх обґрунтування та доцільність впровадження).

У процесі викладення одержаних результатів наукового дослідження здобувач вищої освіти може демонструвати їх за допомогою демонстративних таблиць, макетів документів, схем, проектора чи шляхом передачі всім членам ЕК демонстраційних матеріалів, спеціально розмножених з цією метою. Здобувач вищої освіти, як правило, доповідає усно, але йому не забороняється читати заздалегідь підготовлений конспект.

Тривалість доповіді має бути розрахована на 5-7 хвилин. Після доповіді здобувачу вищої освіти ставлять запитання відповідно до змісту виконаної кваліфікаційної роботи спочатку члени ЕК, а потім – решта осіб, присутніх на захисті кваліфікаційної роботи. Голова ЕК керує цим процесом як науковою дискусією. Метою цієї дискусії є більш об'єктивна оцінка професійної підготовки випускника.

На підставі ознайомлення з кваліфікаційною роботою, доповіді, відповідей на поставлені запитання та пояснень на зауваження рецензента і присутніх на захисті кваліфікаційної роботи осіб члени ЕК незалежно один від одного виставляють попередню оцінку кваліфікаційної роботи.

Секретар ЕК веде протокол засідання, фіксує поставлені запитання, заповнює офіційні, передбачені положенням про ЕК, формуляри, передає на збереження до наукової бібліотеки захищені кваліфікаційні роботи.

Після завершення захисту всіх визначених на поточний день кваліфікаційних робіт на закритому засіданні на підставі попередніх оцінок членів ЕК відкритим голосуванням звичайною більшістю голосів членів комісії визначається підсумкова оцінка захищених кваліфікаційних робіт. У випадках, коли рішення про оцінку роботи не одноставне, затверджується оцінка, визначена головою ЕК.

Кваліфікаційна робота має відповідати таким *вимогам*:

- актуальність тематики, відповідність сучасному стану науки та перспективам її розвитку, практичним завданням сучасної спеціальної та інклюзивної освіти;

- ступінь вивчення та аналітичність викладу літератури з теми;

- глибина вивчення історії досліджуваної проблеми і її практичного стану, новітнього педагогічного досвіду;

- чіткість визначення об'єкта, предмета, мети, завдань і методів дослідження, його теоретичної і практичної значущості;

- наявність самостійного експериментального дослідження або для спеціальної педагогіки – ґрунтового вивчення досвіду роботи певного педагога;

- чіткість і логічність опису та аналізу проведеної автором експериментальної роботи;

- узагальнення результатів, їх обґрунтування, висновки та практичні рекомендації;

- практична значущість результатів дослідження;

- апробація результатів дослідження;

- літературне оформлення роботи.

При оцінюванні дипломної роботи беруться до уваги такі *критерії*:

- якість дипломної роботи в цілому: її творчий характер, вміння автора

аналізувати теоретичний матеріал, обґрунтованість сформульованих практичних рекомендацій;

- самостійність у розробці проблеми;
- правильність визначення понятійно-категоріального апарату;
- кількість вивчених літературних джерел (не менше 50), їх відповідність темі й точність посилань на них у тексті роботи;
- аналітичність, логічність викладу;
- практичне розкриття теми на основі експериментального дослідження або ґрунтового вивчення і узагальнення конкретного досвіду роботи – для корекційної педагогіки;
- доцільність співвідношення теоретичного і практичного матеріалу в роботі;
- якість оформлення роботи (науковий стиль викладу матеріалу, грамотність, бібліографія, ілюстративний матеріал);
- дотримання принципів академічної доброчесності;
- рівень виступу здобувача: чіткість виступу, культура мовлення, вміння логічно й переконливо відповідати на поставлені членами екзаменаційної комісії запитання;
- дотримання вимог щодо загального обсягу кваліфікаційної роботи: 60-70 сторінок.

– відгук керівника та оцінка наукового рівня дослідження рецензентом.

Результати захисту кваліфікаційної роботи визначаються оцінками: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» та кількістю балів за шкалою ECTS.

Оцінка *«відмінно» (90-100 балів)* виставляється, коли матеріали кваліфікаційної роботи та її оформлення повністю відповідають вимогам. Зокрема:

- чітко обґрунтовано актуальність теми;
- правильно сформульовано понятійно-категоріальний апарат дослідження;
- матеріал роботи відповідає її змісту і поставленим завданням;
- дослідження виконано на високому науково-теоретичному й методичному рівні;
- у роботі представлено самостійне експериментальне дослідження;
- одержані результати є систематизованими, висновки й рекомендації є переконливими;
- продемонстровано вільне володіння матеріалом дослідження, у тому числі й вміння логічно й переконливо відповідати на поставлені членами ЕК запитання;
- робота оформлена якісно й грамотно, її обсяг відповідає вимогам.

Оцінка *«добре» (75-89 балів)* виставляється, коли матеріали кваліфікаційної роботи та її оформлення в основному відповідають вимогам. Зокрема:

- чітко обґрунтовано актуальність теми;
- правильно сформульовано понятійно-категоріальний апарат

дослідження;

- матеріал роботи відповідає її змісту і поставленим завданням;
- дослідження виконано на достатньому науково-теоретичному й методичному рівні;
- представлене у роботі експериментальне дослідження є самостійним, але неглибоким, результати вивчення педагогічного досвіду описано поверхово;
- одержані результати систематизовані, проте висновки не є переконливими, або відсутні рекомендації, або є незначні зауваження до оформлення роботи;
- під час захисту автор не демонструє вільного володіння матеріалом, припускається помилок у відповідях на запитання.

Оцінка *«задовільно» (60-74 бали)* виставляється, коли матеріали кваліфікаційної роботи та її оформлення не відповідають багатьом вимогам. Зокрема:

- тема розкрита неглибоко;
- понятійно-категоріальний апарат дослідження сформульовано нечітко;
- є невідповідність у методах, завданнях і змісті роботи;
- дослідження виконано на низькому науково-теоретичному й методичному рівні;
- матеріал роботи є реферативним, не містить результатів власного експериментального дослідження чи узагальнення конкретного педагогічного досвіду;
- одержані результати систематизовані недостатньо;
- висновки зроблені непереконливо;
- під час захисту продемонстровано посередній рівень володіння матеріалом;
- не дотримані всі вимоги щодо оформлення роботи.

Оцінка *«незадовільно» (34-59 балів)* виставляється, коли матеріали кваліфікаційної роботи та її оформлення повністю не відповідають вимогам.

У разі, коли захист кваліфікаційної роботи визнається незадовільним, ЕК встановлює, чи може здобувач вищої освіти подати на повторний захист ту саму роботу з доопрацюванням, чи він зобов'язаний опрацювати нову тему, визначену відповідною випусковою кафедрою.

Особливо цінними є роботи, виконані на замовлення закладів освіти, установ, громадських організацій. При оцінюванні таких робіт особлива увага звертається на відповідність змісту зробленому замовленню, їх методичний рівень

Оцінка за кваліфікаційну роботу може бути понижена в таких випадках:

1. *Оформлення*

Не відповідає вимогам до оформлення кваліфікаційних робіт, затверджених Вченою радою факультету.

- Наявність невиправлених друкарських помилок і пропущених рядків.
- Відсутність назв таблиць, графіків, гістограм, діаграм.
- Відсутність пояснень та умовних позначень до таблиць і графіків.
- Відсутність авторської інтерпретації змісту таблиць і графіків.

- Відсутність в роботі вступу або висновків, або і того, і іншого.
- Наявність помилок в оформленні бібліографії: багато «глухих» виносок (коли є виноска на автора ідеї, але немає посилання на саму роботу, де ця ідея обговорюється).

- Наявність помилок в оформленні бібліографії: список літератури виконаний не за державним стандартом бібліографічного опису використаних джерел.

- Пропуск в змісті окремих параграфів або навіть цілих розділів.

2. *Недоліки змісту роботи*

Наявність фактичних помилок у викладі експериментальних результатів або теоретичних позицій з літературних джерел.

- Відсутність посилань на літературні джерела, надруковані на кафедрі, де виконувалась робота, а також на літературні джерела, які безпосередньо стосуються вирішуваної проблеми і опубліковані не менше 5 років тому.

- Використання великих фрагментів чужих текстів без зазначення їхнього джерела.

- Відсутність аналізу вітчизняних праць, присвячених проблемі дослідження.

- Відсутність аналізу зарубіжних праць, присвячених проблемі дослідження.

- Теоретична частина не завершується висновками і формулюванням предмету власного експериментального дослідження.

- Назва роботи не відбиває її реального змісту.

- Робота розпадається на дві різні частини: теоретичну і емпіричну, які погано зістикуються одна з одною.

- Має місце збіг формулювання проблеми, мети, завдань роботи.

3. *Етичні аспекти кваліфікаційного дослідження*

Здобувач вищої освіти використовує дані інших дослідників без посилання на їхні роботи, де ці результати опубліковані.

Здобувач вищої освіти не приділяє уваги дослідженням, які проводилися раніше на кафедрі, де виконувалася робота, і тісно пов'язані з темою кваліфікаційної роботи.

4. *Доповідь і захист*

Здобувач вищої освіти, доповідаючи, використовує презентацію, але не коментує наочну інформацію. Здобувач вищої освіти виявляє невпевненість, не дає аргументовані відповіді на запитання.

Для оцінки унікальності роботи використовують таку орієнтовну шкалу (% до загального обсягу матеріалу):

Вид роботи	Відсоток унікальності
Кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти освітнього ступеня «магістр»	Не менше 60 %

Кожну роботу після перевірки та оцінювання підписують голова та всі члени комісії, присутні на засіданні.

Повторний захист кваліфікаційної роботи для підвищення оцінки не дозволяється.

Результати захисту кваліфікаційних робіт оголошуються в цей день після оформлення протоколів засідання ЕК.

Відповідно до п. 7.9.4 Положення про організацію освітнього процесу у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка у разі незгоди з оцінкою за захист кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти має право не пізніше 12 години наступного робочого дня за днем оголошення результату захисту подати апеляцію на ім'я ректора Університету. За розпорядженням ректора створюється комісія для розгляду апеляції. Апеляцію розглядають протягом 3 робочих днів після її подачі.

Здобувач вищої освіти, який при захисті кваліфікаційної роботи отримав незадовільну оцінку, відраховується з закладу вищої освіти і йому видається академічна довідка.

Здобувачу вищої освіти, який захистив кваліфікаційну роботу відповідно до вимог освітньо-професійної програми підготовки, рішенням екзаменаційної комісії присвоюється відповідно освітній рівень (кваліфікація), видається державний документ про освіту.

В умовах дистанційного навчання

За умови проведення атестації здобувачів вищої освіти із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка використовується алгоритм проведення захисту випускових робіт відповідно до Порядку проведення атестації здобувачів вищої освіти із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (нова редакція). Члени екзаменаційної комісії ознайомлюються з електронними версіями кваліфікаційних робіт у модульному об'єктно-орієнтованому динамічному навчальному середовищі (MOODLE).

Захист кваліфікаційних робіт здійснюється дистанційно в синхронному режимі у формі відеоконференції із забезпеченням гарантованої автентифікації здобувачів вищої освіти за допомогою Google Meet. Кафедра надсилає на корпоративну пошту здобувача вищої освіти покликання на відеоконференцію, що дозволяє приєднатися до неї. Екзаменаційна комісія обговорює оцінки відповідей здобувачів вищої освіти та повідомляє їх їм. Після закінчення захисту відеоконференція завершується.

Оцінювання кваліфікаційних робіт здійснюють після захисту на засіданні екзаменаційної комісії. Члени екзаменаційної комісії під час оцінювання результатів захисту можуть враховувати відгуки на роботу наукового керівника

та рецензії. Підсумкову оцінку формують як середню з оцінок у всіх присутніх членів комісії та виставляють її в рубриці «Журнал оцінок» на платформі MOODLE.

Для проведення захисту кваліфікаційних робіт допускається як альтернатива синхронному виступу пропонувати здобувачам вищої освіти завчасно надсилати до екзаменаційної комісії відеозаписи їхніх виступів (презентацій) так, щоб на відеозаписі було видно самого здобувача вищої освіти, можна було однозначно ідентифікувати його особу та засвідчити факт його виступу. Питання до здобувача вищої освіти та його відповіді обов'язково відбуваються в синхронному режимі.

У разі виникнення у здобувача вищої освіти технічних перешкод він повинен негайно повідомити деканат факультету про ці обставини за допомогою визначеного каналу зв'язку (телефон, месенджер тощо). За цих обставин можливість та час проходження атестації здобувачем вищої освіти визначає голова екзаменаційної комісії та деканат факультету в індивідуальному порядку. Рішення екзаменаційної комісії про результати захисту кваліфікаційних робіт набуває чинності після їх захисту.

Завідувач кафедри спеціальної та
інклюзивної освіти

Світлана МИХАЛЬСЬКА